

TUTKIMUSKATSAUKSIA 2/2014

Kunnan nimen merkitys Turun seudun asukkaille kuntaliitostilanteessa

Paula Sjöblom, Ulla Hakala ja Satu-Päivi Kantola

Tästä on kyse

- Kunnan symboleista varsinkin kunnan nimellä on asukkaille suuri merkitys. Nimenmuutokset herättävät voimakkaita tunteita, joten myös tätä kysymystä pitää käsitellä perusteellisesti kuntaliitostilanteissa.
- Kunnan nimeen liitetään erityisesti mielikuvia paikan historiasta. Turun naapurikunnista varsinkin Raision ja Naantalın asukkaat ovat huolissaan kaupungin historian menettämisestä, mikäli nimi muuttuisi.
- Asukkaat eivät koe nimenmuutoksella olevan merkittävää vaikutusta omaan identiteettiin, mutta sen nähdään uhkaavan paikan identiteettiä ja imagoa. Useimmat Turun seudun asukkaat ovat sitä mieltä, että nimenvaihdos vähentäisi niin paikan houkuttelevuutta kuin yhteishenkeäkin.

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkusen mukaan yksi kuntalain uudistustyön tärkeimpiä tavoitteita on asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.¹

Kun Suomen kuntakartta käy läpi mittavaa myllerrystä, hyvin erityyppisetkin kunnat voivat joutua väistämättä liittymään yhdeksi uudeksi kunnaksi, mikä taas saattaa lisätä kunnanosien välistä vastakkainasettelua. Tällaisissa tilanteissa kunnan asukkailla pitäisi olla mahdollisuus entistä suurempaan osallistumiseen ja vaikuttamiseen.²

Kiivaana käyvässä kuntaliitoskeskustelussa aiheiden painopiste on ollut kuntien elinvoimaisuudessa ja palvelujen saatavuudessa. On puhuttu myös kuntien tehtävistä, mutta esimerkiksi uusien kuntien vetovoimaisuutta koskeva keskustelu on ollut hyvin vähäistä. Kuntien ja kuntalaisten identiteetin pohtiminen on jätetty ainakin virallisella tasolla lähes huomiotta. Lehtien mielipidepalstoilta voi kuitenkin havaita, että paikallisidentiteettiin liittyvät kysymykset ovat asukkaille tärkeitä. Asukkaiden näkemysten sivuuttaminen näissä kysymyksissä voi olla jopa yksi olennaisimpia liitosten ankaraan vastustukseen johtaneita syitä.

Erilaiset symbolit, kuten nimet ja vaakunat, ilmentävät omalta osaltaan kuntalaisten paikallisidentiteettiä. Tässä katsauksessa valotamme, mikä merkitys näillä symboleilla ja erityisesti kunnan nimellä on Turun ja sen naapurikuntien asukkaille mahdollisessa kuntaliitostilanteessa.

Katsaus on osa käynnissä olevaa, koko Varsinais-Suomeen kohdistuvaa tutkimushanketta, jonka tavoitteena on tutkia, miten kunnan nimi liittyy kuntien asukkaiden ja yritysten paikallisidentiteettiin ja paikan imagoon, ja toisaalta selvittää, miten kuntaliitostilanteessa kunnan keskeisten symbolien muuttuminen ja tätä kautta mahdolliset mielikuvissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat kunnan brändinrakennukseen ja markkinointiin. Raportimme tässä tutkimuksen tuloksia paikallisidentiteetin näkökulmasta kahdeksan kunnan osalta. Kyselyä on osittain rahoittanut Turun kaupunki.

Tavoitteet ja tutkimusmenetelmä

Kuntaliitoksilla on olennainen vaikutus nimistöön. Luikuisat kunnannimet poistuvat käytöstä, kun vain yksi yhdistyvien kuntien nimistä valitaan uuden kunnan nimeksi. Myös aivan uusia kunnannimiä syntyy.³ Paitsi kuntien nimiin liitokset vaikuttavat myös muihin paikannimiin, kuten teiden ja alueiden nimiin, muun muassa siksi, ettei kunnassa voi olla kahta samannimistä paikkaa. Aiemmin spontaanisti kansan keskuudessa syntyneet paikannimet vaihtuvat hallinnollisten muutosten vuoksi yhä useammin suunniteltuun nimistöön. Vaikka monet suunnitellut nimet pohjautuvatkin vanhoihin paikannimiin, tarvitaan asutuksen tiivistyessä niiden lisäksi paljon aivan uutta nimistöä.

Nimistösuunnittelu ei ole pelkästään teknisesti ratkaistava kysymys, vaan siinä on otettava huomioon myös kulttuuriset ja inhimilliset näkökohdat.⁴ Nimistöntutkimuksessa on yleisesti vallalla käsitys, että paikannimi on paikan muisti ja että paikannimillä on tärkeä yhteisöllinen, ryhmään identifioiva funktio.⁵⁻⁷ Asukkaiden ja alueen yritysten kiinnittyminen paikkaan ja paikan herättämät mielikuvat ovat kiinteässä yhteydessä paikannimeen. Nimi on myös brändin ydin, ja onnistunut paikan brändäys tukee alueen elinkeinotoimintaa ja matkailua sekä lisää alueen houkuttelevuutta.⁸⁻⁹ Näiden seikkojen merkitystä liitostilanteissa ei aiemman tutkimuksen puuttuessa ole otettu riittävästi huomioon.

Keräsimme tutkimusaineiston helmikuussa 2013 yhteistyössä Taloustutkimus Oy:n kanssa postikyselyllä, jonka kohteena olivat Varsinais-Suomessa asuvat 18–79-vuotiaat. Otos poimittiin väestörekisteristä asuinkunnan väkiluvun mukaan ositettuna satunnaisotantana. Kyselylomakkeita postitettiin 5020 kappaletta. Vastauksia saimme kaikkiaan 1380 kappaletta (28 %), joista suomenkielisiä 1224 (27 % suomenkielisten lomakkeiden määrästä) ja ruotsinkielisiä 156 (34 % ruotsinkielisten lomakkeiden määrästä). Kunnittain lasketut palautusprosentit vaihtelivat välillä 15 (Aura) ja 50 (Koski TL).

Kyselyyn vastanneista naisia oli 794 (57,5 %) ja miehiä 586 (42,5 %). Ikäryhmittäin vastaajat jakaantuivat seuraavasti: 18–39 vuotta 20 prosenttia, 40–59 vuotta 37 prosenttia ja 60–79 vuotta 43 prosenttia. Otoksen sukupuoli- ja ikäjakaumat poikkeavat perusjoukon vastavista, joten estimaatteja laskettaessa havaintoja painotettiin ikäryhmän ja sukupuolen perusteella lasketuilla painokertoimilla. Painoja laskettaessa otettiin huomioon myös vastaajan asuinalue, jonka luokittelu perustui siihen, onko kyseessä toteutunut liitoskunta vai ei. Huomioon otettiin vuonna 2005 ja sen jälkeen tapahtuneet liitokset. Painokerrointen avulla tulokset on korjattu vastaamaan koko perusjoukon väestöä.

Kyselyn avulla selvitämme muun muassa, miten varsinaissuomalaiset suhtautuvat kuntaliitoksissa tapahtuviin kuntien nimenmuutoksiin. Varsinais-Suomessahan on jo tehty ja lähitulevaisuudessa todennäköisesti tehdään edelleen monia kuntaliitoksia. Alueella on hyvin erilaisia ja kuntaliitosten suhteen eri tilanteissa olevia kuntia, mikä tekee vertailun kiinnostavaksi. Pyrimme tutkimuksellamme osoittamaan, että kuntien olisi liitostilanteissa tärkeä pohtia nykyistä perusteellisemmin kunnan nimeä sekä sen käyttöä. Tutkimuksen tuloksista on toivoaksemme hyötyä kuntapäätäjille kuntaliitoksia suunniteltaessa.

Tässä osaraportissa tarkastellaan Turun ja sen rajanaapureiden, Naantalın, Raision, Ruskon, Auran, Liedon, Kaarinan ja Paraisten, asukkaiden vastauksia.

Paikannimet ja identiteetti

”Ihminen voi lähteä paikasta, mutta paikka ei ihmisestä”¹⁰

Paikannimen ja identiteetin suhdetta on pohdittu nimistöntutkimuksessa jonkin verran. Näkökulmana on ollut muun muassa ihmisten identifioituminen tiettyyn paikkaan ja sen mukana usein myös tiettyyn yhteisöön.^{9, 11} Kriittinen paikannimitutkimus on tuonut esiin myös vallankäytön näkökulmat: hallinnollisilla instituutioilla ja viranomaisilla on etuoikeus päättää, mitkä ympäristömme osat saavat nimet, joiden avulla niistä voidaan puhua ikään kuin oikeina, olemassa olevina paikkoina.¹² Samalla hallinto voi hiljaisesti syrjäyttää asukkaiden omat paikat – paikat, joihin he ovat identifioituneet. On odotuksenmukaista, että vuosisatojen nimitraditioon kasvaneet asukkaat nousevat tällaista ylhäältä tulevaa sanelupolitiikkaa vastaan.¹³

Asukkaiden henkilökohtaisen ja sosiaalisen identiteetin ohella paikannimet voivat ilmentää myös paikan itsensä identiteettiä. Nimet yksilöivät paikan ja kantavat mukanaan sen kollektiivista kulttuurista muistia, paikkaan

liittyviä tarinoita.¹² Paikan identiteetti on olennainen, kun paikasta halutaan rakentaa brändi. Mitä läheisempi yhteys asukkaiden identiteeteillä ja paikan identiteetillä on, sitä onnistuneempi brändi voidaan saavuttaa.¹⁴

Hakalan ja Lemmetyisen mukaan paikan identiteetti ilmenee kolmella tasolla: funktionaalisella, kokemusperäisellä ja symbolisella tasolla. Paikan infrastruktuuriset elementit, kuten liikenneyhteydet, rakennukset, monumentit ja nähtävyydet muodostavat funktionaalisen perustan. Toinen, kokemusperäinen taso pitää sisällään ihmisten väliset suhteet ja tapahtumat, joita paikkakunnalla järjestetään. Kolmas, tutkimuksemme kannalta keskeisin taso tarkastelee nimen, vaakunan, värien ja muiden symbolien merkitystä identiteetin rakentumisessa. Aiemmissä tutkimuksissa on todettu, että vahva paikkaidentiteetti luo pohjan vahvalle imagolle.¹⁵

Symbolien merkitys asukkaille

Kyselyssä vastaajien tuli valita kotikuntansa Varsinais-Suomen nykyisten 28 kunnan joukosta. Kuntaliitokset otettiin huomioon muun muassa siten, että vastaajat saivat kirjoittaa kunnan nimen viereen tarkennukseksi kunnanosan nimen. Kyselylomakkeessa esitettiin 32 väittämää, joihin vastaajat ohjeistettiin vastaamaan entisen kotikuntansa näkökulmasta, mikäli asuinkunta oli hiljattain liittynyt toiseen kuntaan.

Väittämien lisäksi joukossa oli myös avoimia kysymyksiä, joista asukkaiden paikallisidentiteettiä pyrittiin selvittämään muun muassa kysymyksellä *Mitä vastaat kun sinulta kysytään, mistä olet kotoisin?* Emme tässä yhteydessä analysoi näitä vastauksia tarkemmin, mutta yleisesti voi todeta, että paikkaan identifioitumiseen vaikuttavat niin synnyinpaikka, vanhempien sukujuuret kuin henkilön asuinpaikatkin. Paikallisidentiteetti hahmotetaan myös suhteessa siihen yhteisöön, jossa henkilö joutuu asiaa pohtimaan. Vastauksista heijastuu myös suhtautuminen kuntaliitosten vuoksi saatuihin uusiin kunnanimiin. Nämä seikat kuvastuvat muun muassa seuraavista vastausesimerkeistä:

Turusta! Turku on syntymäkuntani - paraislaista minusta ei tule ikinä! (Nainen, 58, Parainen, Kirjala)

En oikein osaa vastata tuohon kysymykseen, koska sukujuureni ovat laajasti eri puolilla Suomea. (Nainen, 38, Naantali, Luonnonmaa)

En mistään. Sen jälkeen kerron ne lukuisat paikkakunnat (Kajaani, Heinola, Savonlinna, Turku, Tampere, Vaasa, Espoo, Helsinki, Länsi-Turunmaa, Parainen)

joissa olen asunut. (Mies, 56, Parainen)

Ulkomailla vastaan Suomesta. Kotimaassa Turun läheltä, Kaarinasta. (Nainen, 55, Kaarina)

Loimaan Mellilästä vieraammille. Tutummille Mellilästä. (Nainen, 73, Loimaa, Mellilä)

Alastarolta, en milloinkaan sano, että Loimaalta. (Mies, 19, Loimaa, Alastaro)

Kunnan symboleista selvitettiin nimen ja vaakunan merkitystä asukkaille. Vastaajat pitivät molempia tärkeinä, mutta nimen merkitys arvioitiin selvästi suuremmaksi kuin vaakunan. Erityisen merkittävä se näyttää olevan Naantalien asukkaille. Naantalilaisista vastaajista lähes kaikki (95 %) olivat täysin tai osittain samaa mieltä väitteestä *Kotikuntani nimi on minulle tärkeä*, kun esimerkiksi Paraisten asukkaista näin vastasi 80 prosenttia ja turkulaisista 82 prosenttia. Vähäisin merkitys kunnan nimellä näyttää olevan lietolaisille, joista vain 64 prosenttia oli väitteestä samaa mieltä. Liedon asukkaat suhtautuvat tyynesti myös kunnan vaakunaan: vajaa kolmannes vastaajista piti vaakunaa tärkeänä, runsas kolmannes ei pitänyt tärkeänä ja vajaa kolmannes ei asettunut kummallekaan kannalle. Vaakunan merkitys oli suurimmillaan Naantalissa, jossa kaksi kolmannesta vastasi myönteisesti väitteeseen *Kotikuntani vaakuna on minulle tärkeä*.

Selvä enemmistö tarkasteltavana olevien kahdeksan kunnan asukkaista arvostaa kuntien symboleita niin, että liitostilanteissa he soisivat sekä vanhojen kunnanimien että vanhojen vaakunoiden jäävän edelleen näkyvään käyttöön. Lähes kaikki vastaajat (79,5 %) suhtautuivat myönteisesti siihen, että liittyneiden kuntien nimet säilytettäisiin uuden kunnan alueiden virallisina niminä, ja suurin osa (66,9 %) jättäisi myös vanhat vaakunat näkyviin vanhoille kunnanrajoille.

Kaikkien kuntien asukkaista enemmistö myöntää miettivänsä kuntien nimenmuutoksia. Kotikunnan nimen mahdollinen muuttaminen huolestuttaa erityisesti Naantalien, Raision ja Ruskon asukkaita, kun taas Turun ja Paraisten asukkaat eivät ole asiasta kovin huolissaan. Toteutuneet tai odotettavissa olevat nimenmuutokset aiheuttavat Turun ympäristökunnissa kielteisiä tunteita. Paraisilla, jossa uuden kaupungin nimen valinta oli pitkä ja hankala prosessi, kaksi kolmasosaa nykyisen kunnan asukkaista kokee asiasta suuttumusta. Muista Turun naapurikunnista mahdollinen nimenmuutos aiheuttaisi eniten suuttumusta Naantalissa ja Ruskolla, kun taas Raisiossa, Aurassa, Liedossa ja Kaarinassa nimenmuutoksen hyväksyminen saattaisi olla jonkin verran helpompaa (ks. taulukko 1).

Taulukko 1. Nimenmuutoksen asukkaissa aiheuttama suuttumus.

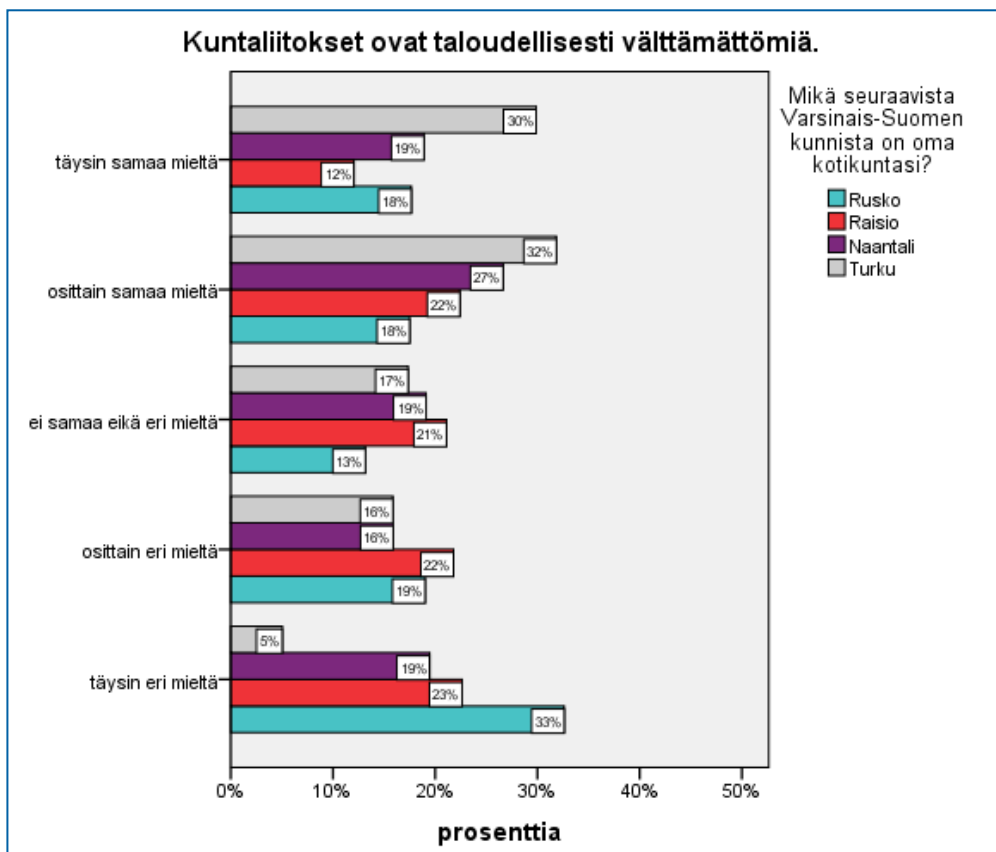
		Kotikuntani nimen muuttaminen suuttuttaa/ suuttuttaisi minua.					
		täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä	yhteensä
Mikä seuraavista Varsinais-Suomen kunnista on oma kotikuntasi?	Aura	0 %	76 %	24 %	0 %	0 %	100 %
	Kaarina	8 %	7 %	21 %	23 %	41 %	100 %
	Lieto	10 %	12 %	16 %	18 %	44 %	100 %
	Naantali	3 %	6 %	7 %	15 %	69 %	100 %
	Parainen	12 %	10 %	10 %	21 %	47 %	100 %
	Raisio	2 %	8 %	22 %	12 %	56 %	100 %
	Rusko	4 %	4 %	10 %	30 %	52 %	100 %
	Turku	8 %	10 %	10 %	23 %	49 %	100 %
	Turku ja naapurikunnat yhdessä	7 %	10 %	13 %	21 %	49 %	100 %

Taulukko 2. Kunnan nimen merkitys vs. palveluiden toimivuus.

		Kuntaliitoksissa kunnan nimellä ei ole merkitystä, kunhan palvelut toimivat.					
		täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä	yhteensä
	Aura	0 %	0 %	0 %	68 %	32 %	100 %
	Kaarina	15 %	24 %	7 %	31 %	23 %	100 %
	Lieto	9 %	30 %	8 %	20 %	34 %	100 %
	Naantali	34 %	27 %	9 %	14 %	17 %	100 %
	Parainen	23 %	24 %	4 %	19 %	30 %	100 %
	Raisio	19 %	17 %	15 %	32 %	17 %	100 %
	Rusko	10 %	19 %	5 %	45 %	21 %	100 %
	Turku	14 %	26 %	11 %	27 %	23 %	100 %
	Turku ja naapurikunnat yhdessä	16 %	25 %	10 %	26 %	24 %	100 %

Kuntien nimenmuutoksia ei pidetä toisarvoisena kysymyksenä, päinvastoin: suurin osa kaikista vastaajista haluaisi, että kuntaliitostilanteissa käsiteltäisiin perusteellisesti myös nimikysymystä. Kiinnostava oli vastaajien reaktio väitteeseen *Kuntaliitoksissa kunnan nimellä ei ole merkitystä, kunhan palvelut toimivat.* (Ks. taulukko 2.)

Vastauksissa oli kunnittain selviä eroja, mutta myös kuntien sisällä mielipiteet hajaantuivat. Naantalilaiset olivat tässäkin suhteessa kielteisimmällä kannalla, sillä lähes kaksi kolmannelta vastaajista oli väitteestä täysin tai osittain eri mieltä. Vastaava määrä Ruskon asukkaista puolestaan oli väitteestä täysin tai osittain samaa mieltä.

Kuvio 1. Kuntaliitosten välttämättömyys talouden kannalta.

Palvelujen saatavuuteen on kuntarakennekeskustelussa kiinnitetty paljon huomiota, mutta yhden asian korostaminen johtaa helposti muiden tärkeiden näkökohtien väheksymiseen.

Kyselyn perusteella Turun seudun kuntien asukkaista noin puolet pitää kuitenkin kuntaliitoksia taloudellisesti melko välttämättöminä (kuviot 1). Turkulaiset asettuvat myönteisimmälle kannalle, kun taas Ruskolla ja Raisiossa epäillään vahvimmin liitosten välttämättömyyttä.

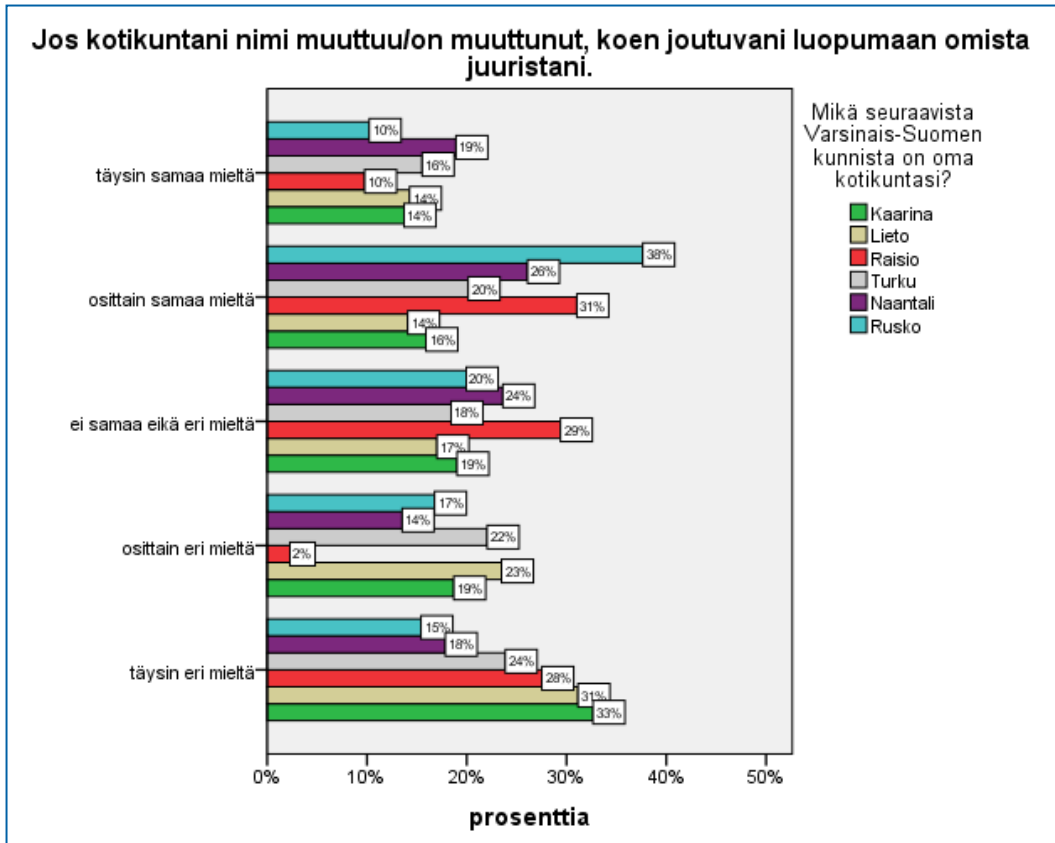
Kunnannimi ja paikallisidentiteetti

Nimen ja identiteetin suhdetta lähestytään tässä kahdesta näkökulmasta. Toisaalta voidaan pohtia kuntalaisten identiteettiä ja sitä, mikä merkitys paikannimellä on paikkaan identifioitumisen kannalta. Toisaalta tarkastellaan kunnannimiä kunnan identiteetin kantajina ja sitä, miten nimi on yhteydessä kunnasta vallitseviin mielikuviin. Kyselyn perusteella kunnan nimen voi tulkita olevan tärkeämpi kunnan identiteetin kuin asukkaiden oman identiteetin kannalta.

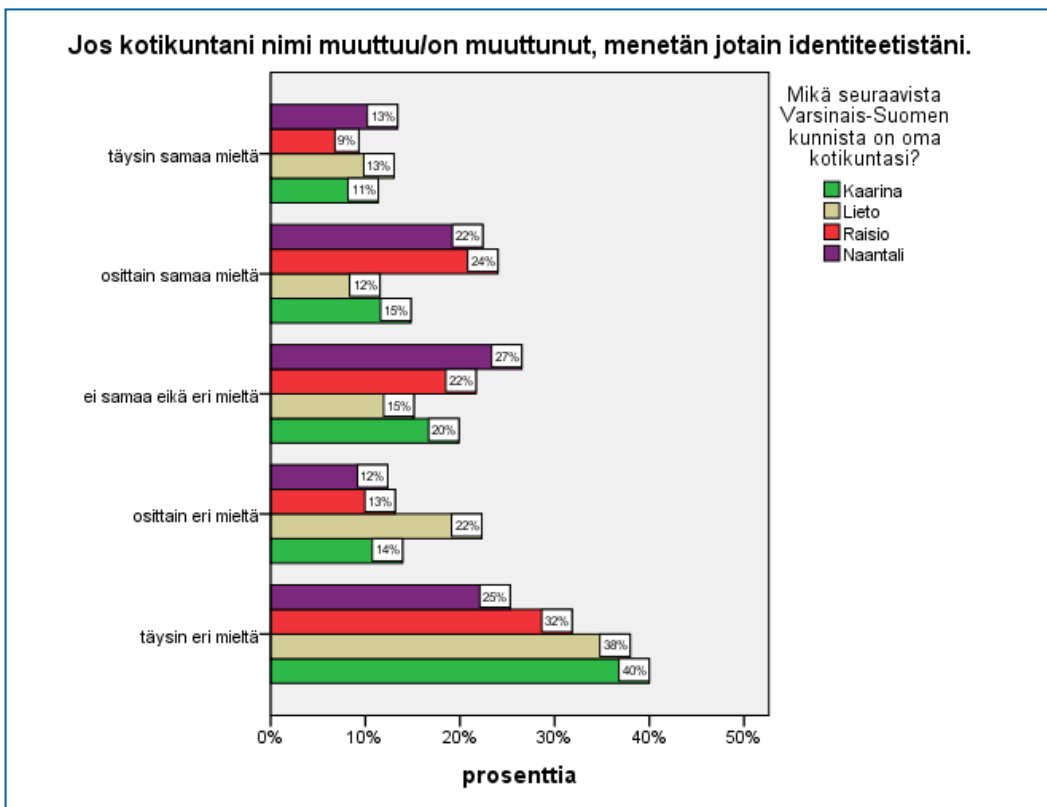
Nimet ovat kielen sanoja, joihin voi kiinnittyä suuri määrä erilaisia subjektiivisia ja kollektiivisia merkityksiä. Mitä pi-

dempi historia nimellä on, sitä merkityksellisempi kielen sanana se on. Osa merkityksistä on nimen tarkoitteestaan herättämiä emootioita, osa nimen välittämää perimätietoa. Kaikki nämä merkitykset kasaantuvat nimeen vuosien ja vuosisatojen kuluessa ja siirtyvät sukupolvelta toiselle. Vanhoilla paikannimillä on tärkeä historiallinen dokumenttiarvo ja ne säilyttävät mukanaan paloja paikan menneisyydestä ja kulttuurista. Pelkällä olemassaolollaan ne välittävät viestiä paikalla asuneiden toiminnasta.^{5, 16}

Asukkaiden paikallisidentiteetin kannalta kunnan nimeen liittyvät mielikuvat paikan historiasta ovat merkityksellisiä. Kotikunnan historiaa pitivät tärkeimpänä Naantalissa ja Turussa asukkaat. Naantalissa vain alle 3 prosenttia ja Turussa runsas 8 prosenttia vastaajista ei arvostanut kaupunkinsa historiaa, kun muissa alueen kunnissa kyseiset osuudet olivat noin 11–21 prosenttia. Kun kysyttiin nimenmuutoksen vaikutusta paikan historian mahdolliseen menettämiseen, kaikissa kunnissa yleisesti ajateltiin näin käyvän. Selvimmin tätä mieltä ollaan Naantalissa ja Raisiossa (yli 80 % vastaajista), mutta näin uskoo myös noin 70 prosenttia Ruskon, Turun ja Liedon vastaajista. Kaarinalaiset suhtautuvat väitteeseen neutraaleimmin, mutta erot kuntien välillä eivät ole kovin suuria.

Kuvio 2. Kotikunnan nimenmuutoksen vaikutus kokemukseen omista juurista.

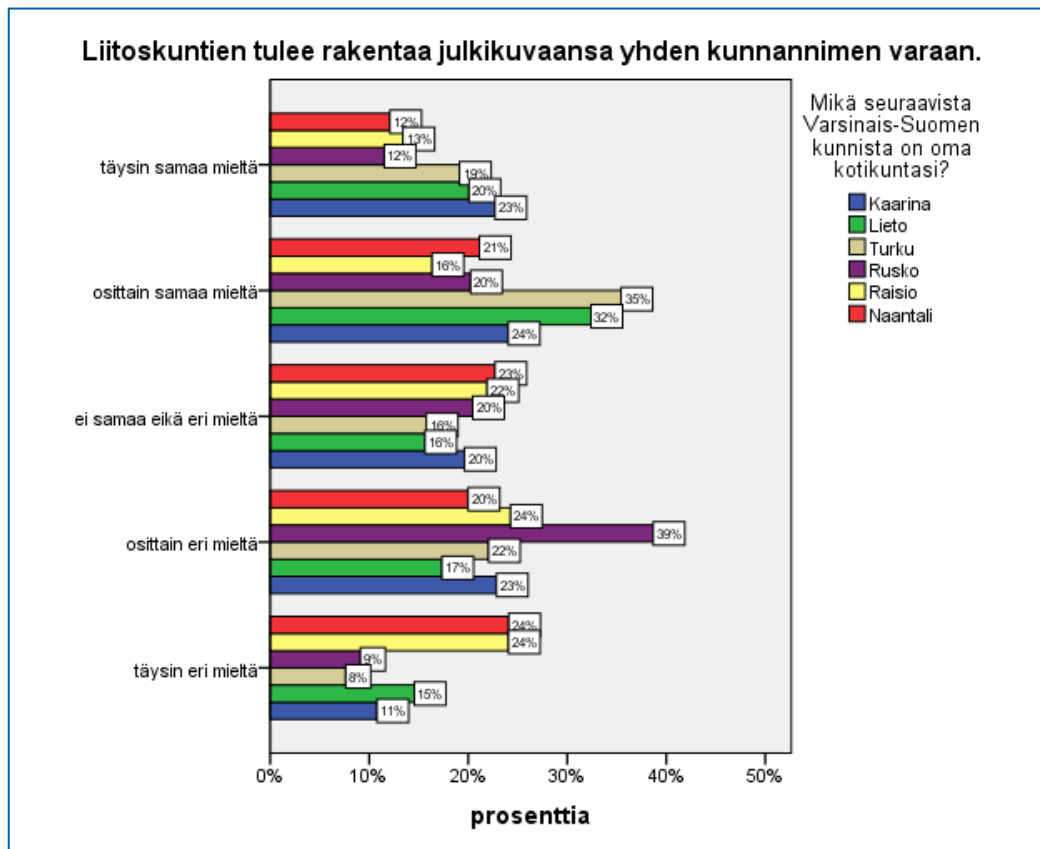
Kuvio 3. Kotikunnan nimenmuutoksen vaikutus kokemukseen identiteetistä.

Vaikka kotikunnan nimi on Turun seudun asukkaille tärkeä, ei asukkaiden oma paikallisidentiteetti näytä olevan kaikissa kunnissa vahvasti riippuvainen kotikunnan nimestä. Mahdollinen nimenmuutos ei katko juuria eikä aiheuta identiteetti-ongelmia varsinkaan kaarinalaisten ja lietolaisten keskuudessa. Toisaalta Naantalissa, Raisiossa, Ruskon ja Turun vastaajissa oli huomattavan monia, jotka kokivat nimenmuutoksen pakottavan heitä luopumaan juuristaan. (Ks. kuviot 2 ja 3.) Ylipäätään kannan ottaminen tähän väittämään näytti olevan vastaajille melko vaikeaa, koska vastauksista huomattavan suuri osa sijoittui asteikon keskivaiheille. Syynä tähän lienee se, että ihmiset identifioituvat lähinnä kotiseutuun, johon liittyy kokemuksia ja muistoja. Se ei useinkaan ole laaja kotikunta vaan jokin osa siitä, joskus kuntien rajatkin ylittävä alue.¹⁷

Sitä vastoin vastauksista kävi ilmi, että itse kunnan identiteetin kannalta nimi on olennainen. Paitsi että nimenmuutos hävittäisi paikan historiaa, aiheutuu nimenmuutoksesta merkittäviä imagohaittoja. Runsaat 70 prosenttia naantalilaisista vastaajista ja vähintään puolet Ruskon, Turun, Kaarinan, Paraisten ja Raision vas-

taajista on sitä mieltä, että kunta menettäisi houkuttelevuuttaan nimen vaihtuessa. Nimenmuutoksella olisi useimpien vastaajien mielestä myös kielteistä vaikutusta yhteisöllisyyteen ja yhteishenkeen; enemmistö Ruskon ja Naantalissa vastaajista on selvästi eri mieltä väitteestä *Kun yhteen liitetyt kunnat toimivat yhdellä nimellä, niiden yhteistyö paranee*.

Asukkailta kysyttiin myös kuntien brändinrakennukseen liittyviä näkemyksiä: Miten mahdollisessa liitostilanteessa kunnan nimeä tulisi käyttää julkikuvan rakentamisessa ja markkinoinnissa? Vastauksissa oli hajontaa, mutta ehkä yllättävänkin moni kannattaa sitä, että liittyneet kunnat rakentavat julkista kuvaansa vain yhden nimen varaan. Selvimmin näin ajatellaan Turussa, Liedossa ja Kaarinassa, kun taas Naantalissa, Ruskon ja Raisiossa asukkaat ovat enemmän eri mieltä (kuvio 4). Toisaalta hyvin paljon kannatusta saa kaikissa tarkasteltavana olevissa kunnissa ajatus siitä, että uudet kunnat markkinoisivat itseään myös liittyneiden kuntien nimiin liittyvien mielikuvien avulla. Lähes yksimielisiä alueen asukkaat ovat siitä, että kunnalle on eduksi, jos sen nimi näkyy paikallisten yritysten ja niiden tuotteiden nimissä.

Kuvio 4. Liitoskunnat ja julkikuvan rakentaminen.

Yksi tärkeä kunnannimiä ja identiteettiä koskeva kysymys liittyy kuntien kaksikielisyyteen. Varsinais-Suomessa kaksikielisiä kuntia ovat vain Turku, Parainen ja Kemiönsaari – muut ovat suomenkielisiä. Kuntien suomenkielisyys heijastuu yllättävänkin selvästi asukkaiden reaktioissa nimien kieltä koskeviin väittämiin. Vaikka nykyiselläänkin kaikilla muilla alueen kunnilla paitsi Auralla ja Ruskolla on suomen- ja ruotsinkielinen nimi,

valtaosa vastaajista vastustaa ajatusta, että varsinais-suomalaisilla kunnilla olisi nimi molemmilla kielillä riippumatta kunnan kaksikielisyydestä. Lisäksi varsin moni hyväksyy täysin väitteen, että kaksikielistenkin kuntien pitäisi käyttää virallisissa yhteyksissään vain yhtä nimeä (kuvio 5). Vastauksissa on tosin hajontaa, ja voi myös olla, että vastaajat ovat tulkinneet esitettyjä väitteitä eri tavoin.

Kuvio 5. Kunnannimen kaksikielinen käyttö.

Johtopäätökset

Tutkimuksessa toteuttamamme kysely vahvistaa, että kunnan symboleista erityisesti nimellä on Turun seudun asukkaille suuri merkitys. Turun naapurikunnista varsinkin Naantalien asukkaiden identiteetti näyttää kiinnittyvän tiukasti kaupungin nimeen. Siellä nimenmuutokseen suhtaudutaan kielteisimminkin monin eri väittämin

mitattuna ja siellä myös katsotaan mahdollisen nimenmuutoksen aiheuttavan merkittävää haittaa kaupungin identiteetille ja imagolle. Turkulaisillekin oman kaupungin nimi on tärkeä, mutta huoli nimen muuttumisesta on pieni, mikä heijastuu asukkaiden vastauksiin yleisemmin. Kaupungin nimen ja asukkaiden identiteetin suhde ei näytä olevan yhtä tiivis kuin monissa muissa alueen kunnissa, koska nimeä pidettäneen itsestäänselvyytensä.

On selvä, että Naantalin satojen vuosien kaupunkihistoria on ylittämätön arvo, joka kytkeytyy tiukasti Naantalin nimeen ja kaupungin vahvaan brändiin. Naantalin brändiä vahvistavat myös tunnetut yritykset ja tapahtumat, joiden nimissä esiintyy kaupungin nimi. Naantali on valtakunnallisesti tunnettu monista eri yhteyksistä, ja voi olettaa, että asukkaita huolestuttaa, miten kaupungin hyvä imago ja tunnettuus kärsisi, jos Naantalin nimi ei enää viittaisikaan kaupunkiin vaan Turun kaupungin-osaan tai jos matkailumarkkinointia toteutettaisiin vain Turun markkinoinnin osana.

Kiintoisasti Raision ja Ruskon asukkaiden vastaukset muistuttavat monin kohdin naantalilaisten vastauksia. Toisaalta liitosajatusta kiivaasti vastustanut Kaarina sekä toisaalta myös Lieto ja Aura näyttäytyvät tässä kyselyssä asukkaiden ilmaisemien näkemysten valossa selvästi

puolueettomammalta. Nimenmuutoksiin suhtaudutaan tynnemmin, ja mielipiteet asettuvat asteikon keskivaiheille. Turku suurimpana kaupunkina ja Parainen yhden tunteita kuohuttaneen liitoksen jo läpi käyneenä ovat myös tässä kyselyssä paikoin muista poikkeavia.

Tulosten valossa mahdollisten tulevien hallinnollisten suurkuntien sisällä olisi viisasta säilyttää ja pitää esillä esimerkiksi vanhoja rajoja ja symboleita – kunnanimiä ja vaakunoita. Näitä kuntien sisään jääviä alueita voitaisiin kutsua esimerkiksi pitäjiksi Sirkka Paikkalan ehdottamalla tavalla ja kuntien historiaa arvostavasti, ja kaupunkimaisesti rakennetuille alueille varattaisiin kaupunki-termi.³ Näin toimien asukkaiden mielipiteet ja tunteet tulisivat huomioon otetuiksi eikä vanhojen kuntien identiteetin ja vahvojen brändien koettaisi olevan liitostilanteissa niin vakavasti uhattuina.

Lähdeviitteet

- 1 VVM 86/2013: Uusi kuntalaki kannustaa osallistumaan. Valtiovarainministeriön tiedote 7.6.2013.
- 2 Lundell, K. (2013). *Poliittinen osallistuminen ja kuntaliitoksen mahdollisuus Turun seudulla*. Tutkimuskatsauksia 4a/2013. Turun kaupunki, kaupunkitutkimusohjelma.
- 3 Paikkala, S. (2012). Kuntauudistus uhkaa mullistaa nimistön. *Helsingin Sanomat*, 9.3.2012.
- 4 Paikkala, S. (1999). Nimistönsuunnittelu vaatii järkeä ja tunnetta. Teoksessa Paikkala, S., Pitkänen, R. L. ja Slotte, P. (toim.), *Yhteinen nimiympäristömme. Nimistönsuunnittelun opas*, s. 54–60. Helsinki: Suomen Kuntaliitto ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- 5 Pitkänen, R. L. (1999). Paikannimet. Teoksessa Paikkala, S., Pitkänen, R. L. ja Slotte, P. (toim.), *Yhteinen nimiympäristömme. Nimistönsuunnittelun opas*, s. 15–22. Helsinki: Suomen Kuntaliitto ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- 6 Helleland, B. (2009). Place names as identity markers. Teoksessa Ahrens, W., Embleton, S. ja Lapierre, A. (toim.), *Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences*, s. 501–510. York University.
- 7 Ainiala T., Saarelma, M. ja Sjöblom, P. (2008). *Nimistöntutkimuksen perusteet*, s. 156. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 8 Cai, L. A. (2002). Cooperative branding for rural destinations. *Annals of Tourism Research* 29(3), s. 720–742.
- 9 Laamanen, E. (2007). *Vapaaehtoiset pakkoliitokset? Diskurssi-analyttinen tutkimus kuntarakennetta koskevasta julkisesta keskustelusta*, s. 91, 175. Acta 632. Tampere: Tampereen yliopisto ja Suomen Kuntaliitto.
- 10 Anne Länsman, Turun Sanomat 8.9.2013
- 11 Ainiala, T. (2009). Place names in the construction of social identities: The uses of names of Helsinki. Teoksessa Ahrens, W., Embleton, S. ja Lapierre, A. (toim.), *Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences*, s. 67–75. York University.
- 12 Vuolteenaho, J. ja Ainiala, T. (2010). Naming and making places: Excavating the connection between nation-building and toponymic research. Teoksessa Jänicke, N. ja Lenehan, F. (toim.), *Language and the moulding of space. An interdisciplinary discussion*, s. 11–31. Magdeburg: Meine Verlag.
- 13 Hakala, U. ja Sjöblom, P. (2013). The touchy subject of the place name: Contemplating municipality names and branding in merging situations. Teoksessa Sjöblom, P., Ainiala, T. ja Hakala, U. (toim.), *Names in the Economy: Cultural Prospects*, s. 152–172. Newcastle. Cambridge Scholars Publishing.
- 14 He, H.-W. ja Mukherjee, A. (2009). Corporate identity and consumer marketing: a process model and research agenda. *Journal of Marketing Communications* 15(1), s. 1–16.
- 15 Hakala, U. ja Lemmetyinen, A. (2010). Co-creating a nation brand "bottom up". *Tourism Review* 66(3), s. 14–24.
- 16 Vahtola, J. (1999). Paikan nimi – paikan muisti. Teoksessa *Paikannimet – paikan muisti. Euroopan rakennusperintöpäivät 11.–12.9.1999*, s. 4–5. Helsinki: Suomen Kotiseutuliitto.
- 17 Riukulehto, S. (2013). Muisto kohtaa maiseman: kotiseutu syntyy kokemuksista. *Kotiseutu*, s. 21–26. Helsinki: Suomen Kotiseutuliitto.

Tutkimuskatsauksia on Turun kaupunkitutkimusohjelman julkaisusarja. Siinä julkaistaan ytimekkäitä katsauksia kaupunkitutkimuksen ja -kehittämisen ajankohtaisista aiheista. Sarjaan kirjoittavat asiantuntijat eivät pääosin työskentele Turun kaupungin organisaatioissa. Esitetyt väitteet eivät välttämättä vastaa kaupungin virallista näkemystä.

Tämän katsauksen kirjoittajista dosentti, suomen kielen yliopistonlehtori **Paula Sjöblom** työskentelee Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteen laitoksessa, erikoisalanaan nimistöntutkimus; KTT **Ulla Hakala** toimii yliopistonlehtorina Turun kauppakorkeakoulussa, markkinoinnin ja kansainvälisen liiketoiminnan laitoksessa, erikoisalaan bränditutkimus; ja VTL **Satu-Päivi Kantola** on metoditutkimuksen lehtori Turun kauppakorkeakoulussa ja tilastomenetelmien asiantuntija.

Tutkimuskatsauksia-sarjan toimittaja:

Sampo Ruoppila, tutkimusjohtaja
sampo.ruoppila@turku.fi

Julkaisija:

Turun kaupungin konsernihallinto
Kaupunkikehitysryhmä
PL 355 (Yliopistonkatu 27a), 20101 Turku